

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 3955

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

2079

C O D I C E S

2080

co beneficium aliquod ecclesiasticum conferat.

DXLVIII.

³⁰⁸ Codex chartaceus lat. Sec. XIV. Folior. nunc 41. f. currente calamo scriptus, multumque situ passus inscribitur: *R. Archiepiscopus Armachanus contra fratres ordinis Mendicantium.* Et mox: *In nomine patris et filij et spiritus sancti et virginis Marye dei matris. Amen.* *Propositio R.* (Richardi Radulphi f. sive Fitz-Ralph) *Archiepiscopi Armacani et Primatis Hybernie.* facta in Consistorio coram Domino Papa (Innocentio VI.) et Cardinalibus alijsque Prelatis ad utilitatem Clerici et populi christiani super materia mendicitatis et priuilegiorum. contra fratres de ordinibus mendicantium quibuscumque. apud Aunctionem die octaua mensis Nouembbris Anno Domini Millesimo Trecentesimo quinquagesimo septimo. Thema: *Nolite judicare secundum faciem. sed justum Judicium judicate.* Jo. VII. Capitulo. Initium: *Pater Sanctissime in principio mei sermonis &c.* Adi Cod. anteced. ubi pluribus de hoc Ope re actum.

DXLIX.

²³³ Codex chartaceus lat. varii Aevi, Folior. 108. f. continet sequentia: I. Epistolam Luciferi ad Praelatos Ecclesiae, quae incipit: *Lucifer princeps tenebrarum tristia profundi regnans Ache-*

rontis imperij &c. et jam alias plures notata est.

II. fol. 1. p. 2. absque titulo: *Guilielmi de S. Amore Doct. Paris.* Tractatus de Periculis novissimorum temporum, contra Ordines Mendicantium. Indicatum est plures hoc opus, etiam Cod. DCCCIX. sed fine mutilum; in praesenti integrum excurrit prout in editione ibid. citata, sed *Prologus* contractior est, et ab his verbis orditur: *Quia nos va- cantes sacris scripturis et exponen- tes eas attendimus in illis pericula novissimorum temporum &c.* Subscriptio ad calcem: *Explicit abrenunciacio contra pseudo predi- catores.* Confer et Cod. DXLV.

III. fol. 11. p. 2. absque titulo *Tractatus contra Mendican- tes, seu de Confessione proprio Parocho facienda.* Incipit: *Obe- dite prepositis vestris et subiacea- tis eis &c.* et IV. Articulis con- stat: *de confitentis obedientia, de confessionis efficacia, de confessio- ne ordinario, de confessione adven- ticio.* Richardi Armacani et Gui- lielmi de S. Amore assecla est Autor, moderatus tamen; ait enim in Prooemio: *Nullum enim erroreum intendo dicere. Absit hoc a me. Quod si contra intentionem meam esset in hoc tractatu erro- neum aliquid ab ecclesia iudicatum ex nunc reprobo et reuoco &c.* Tria haec Opuscula sub exitum Sec. XIV. descripta videntur. Quae vero sequuntur ad XV. per- tinent.

IV. fol. 23. Consilia quaedam ad Se^mtam Husitarum reprimen- dam,

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 3955

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

2081

P O L E M I C I .

2082

dam, germanice, ut ait *Autor anonymus* in *Praef.* primum conscripta, dein ad quorundam petitionem latine redditā. Ingressus est: *Ad laudem Dei omnipotentis, dignissime Matris sue intemerata virginis Marie ac tocius celestis exercitus, pro confortacione fidei christiane ac suppressione et deletione, mediante diuino auxilio nebandissime heresis siue secte, que ante tempora per quendam heresiarcham Wicklef nominatum in Anglia primordium sumpfit et postmodum, quando ibidem conuenienter deleta fuit, in Bohemia recenter per Heresiarcham nominatum Johannem busz renouata, et proch dolor nimium est dilatata &c.* Suadet porro *Autor:* vitare singularitates, e quibus discordiae, vanitas, superbia, judicii proprii tenacitas nascantur; restringere libertatem ecclesiasticam et exemptionem clericorum, quam ait a principibus secularibus potius, quam a Romanis pontificibus uel canonicis Juribus introducam; refrenare cupiditatem, luxumque Ecclesiasticorum, nam, eo teste, modice reputacionis homines plures ecclesias et prebendas retinent, et ex hoc raro aliquis Rector ecclie respicit populum sibi commissum, sed solent ponere ad curam populi actualem pauperes presbiteros indoitos, pacientes cum eis de prouentibus usque ad extremum quadrantem, moranturque ipsi Rectores in magnis ciuitatibus, nichil de populo sibi commisso curantes &c.

V. fol. 29. *Manuale de Arte praedicandi*, diversum ab eo, quod Cod. CLXXIX. exhibitum fuit. Inscribitur: *Amantissimo viro Justicie fautori amico suo precipuo Domino N.* Incipit: *Intra me dum tacitus considerarem &c.* Morem esse mittendi pro principio noui anni donaria, formadia seu caseos in mappis nitidis et candidissimis, poma gariopolis ac rebus ceteris stipata, varia clynodia in ladulis et scatulis &c. se vero mittere hunc Tractatum, cuius initium est: *Verbum dei propter deum non propter questum, propter deum non propter denarium predicare volentibus artem predicandi et copiam loquendi in hoc manuali opusculo relinquere cupientes &c.* Obvia quaeque, Quis, Quid, Ubi, Quomodo, Quando.

VI. fol. 36. *Constitutio Pontificia*, ne convivia in monasteriis celebrare teneantur, quando personae recipiuntur ad regularem observantiam. Incipit: *Ad perpetuam rei memoriam. Ne in vinea domini nostri licet insufficienibus meritis nostre commissa custodie nascentes vepres et spine adeo invalescant &c.* Subscripta est: *Datum Rome apud sanctum petrum II. non. aprilis Pontificatus nostri anno Septimo. At quo Christi? Varia Bullaria incassum consului.*

VII. fol. 37. *Sermones* quidam, ad quorum calcem legitur: *Explicant quedam omelie beati augustini quarum aliisque ad clerum relique*

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 3955

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

2083

C O D I C E S

2084

relique vero ad populum predicari possunt, ut series materiarum demonstrat. Sed nihil horum γνωστον. Sermo enim I. III. IV. VII. VIII. IX. X. XI. sunt LXII. XLIX. LXIV. LXV. LXVI. LXVII. LXVIII. LXIX. ad Fratres in Eremo, rejecti in Append. T. VI. Opp. Aug. edit. Maur. II. et V. sunt in append. T. V. Sermo CCLXI et CCLXVI. Denique VI. est Caesarii Arelat. et legitur Bibl. PP. Lugd. T. VIII. p. 820.

VIII. fol. 51. Sententiae quae-dam morales: De necessariis ad salutem. De Avaritia. De Ebrietate. De Decimis. De Vtura.

IX. fol. 53. p. 2. Anonymi Sermo qui incipit: Ex verbis sa-cri evangeli colligimus quam dif-ficile sit confidentes in pecunijs in regnum dei intrare &c. et finit: ut ex hoc carcere mortis nos eruens ad vera paradisi gaudia per-ducere dignetur. Qui uiuit et reg-nat &c.

X. fol. 55. Incipit tractatus de septem vicijs criminalibus per au-tores veteris ac noui testamen-ti cum exemplis conformibus sub-tiliter recollectus. Alius a proli-xo Tractatu Guil. Peraldi consi-milis argumenti. Initium est: Vi-di bestiam ascendentem de mari habentem capita septem &c. Prae-missa cujusvis ex septem Vitiiis capitalibus descriptione inquirit Autor, cui rei hoc Vitium com-parari queat, et quas Filias pro-generet. Ita Superbia ei similis est Leoni, Aquilae, Cedro, Ceto et Locustae, Filiasque censet Oeo,

puta: Inanem gloriam, Inobe-dientiam, Iaſtantiam &c. Adhaer-ent huic Tractatu: Differentia breuis inter origine, veniale et mortale peccatum, et brevis Ex-positio de septem petitionibus con-tentis in oratione dominica. Au-tor fortassis horum omnium Her-mannus de Schildis. Confer Os-fingeri Bibl. Aug. ad p. 814.

XI. fol. 83. Prologus sancti Bernhardi in quo commendatur sa-cramentum corporis et sanguinis domini. Initium: Pascalibus dapi-bus esuriens saturari quicunque re-quiris &c. Prologum hunc exci-piunt Sermones II. de eadem ma-teria, qui una cum Prologo non ad Bernardum, sed Ogerium si-ve Oglerum Abbatem Lucedien-sem spectant, ut diximus ad Cod. CCLXI. quem vide, si lubet.

XII. fol. 89. manu seculi XVI. Incipit Collectio de Scandalis Ec-clesie. Scriptum nervosum et acre Autoris erudit et παρεξηγομένων, quod inter edita a Melch. Goldasto et Edw. Brownio ejus-modi de Malis Ecclesiae Opuscula frustra indagavi. Multa in eo peccavit Librarius, quod do-lendum; quamquam secunda ma-nus quaedam menda sustulerit. Agitur vero in eo de refor-matione omnium paene utriusque Reip. graduum et conditionum. Ejus aetatem si quaeras, ante Concilii Viennensis tempora, at-que adeo ante an. 1311. scrip-tum est, ut ex hoc loco liquet: Sunt ordines alij in defensionem eccliesie assignati, quos Zacharias (Proph. C. 6.) designat in varijs equis;

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 3955

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

2085

P O L E M I C I .

2086

equis; per rubros fratres militie templi, qui rubeam crucem ferunt; per albos fratres hospitales Sancti Johannis Ierosolimitani propter albam crucem; per nigros fratres Hospitalis Sanctae Mariae Teutonicorum in Jerusalem propter nigram crucem; per varios fratres de spata (Milites S. Jacobi in Hispania circa 1158. institutos) et qui dicuntur militiae Christi in partibus liuonie et prussiae. Vides Templarios etiamnum floruisse, Teutonicos vero jam Prussiam ingressos, id, quod circa an. 1230. factum est. Autorem olim in Gallia degisse, plura loquuntur. Inter alia: *Sunt apud nos mulieres, quæ begbinæ vocantur* (postea in Conc. Vienn. damnatae) et quedam variis subtilitatibus vigent et nouitatibus gaudent. Habent interpretata scripturarum mysteria et in communidiomate gallicata, quæ tamen in sacra scriptura exercitatis uix sunt peruia, legunt ea communiter, irreverenter, audacter, in conuenticulis, in ergastulis, in plateis. Vidi ego, legi, et habui bibliam gallicatam, cuius exemplar pariis publice ponitur a stationarijs (Bibliopolis, ut etiamnum in Anglia vocantur) ad scribendum. Et postquam ob emergentia damna ejusmodi exemplaria delenda et comburenda censuisset, subdit: ne dicatur in anglis (vel Anglia) ecce hic est Christus, ecce illic &c. Atque cum ex hoc loco, tum ex eo, quod ad Ambrosum Merlinum celebrem illum Cambrobritannum his verbis provocet:

Denis Codd. Theol. V. I. P. II.

Cucullati, inquit Ambrosius Merlinus, prouocabuntur in nuptias et clamor eorum in montibus audietur, Anglum fuisse concludo, utque dicam, quod sentio, Robertum Grosthead, Gallis Grostest Episcopum Lincolnensem anno 1253. vivis exemptum, in quem Virum omnia probe conveniunt, ut videre est, in Tanneri Bibl. Brit. Hibern. p. 345. Quod si bella civilia, ut ait cit. Brownius in Append. ad Fascic. Rer. expet. et fug. p. 396. non impedi- vissent Editionem Opp. omnium Roberti, quam magnis tribus Voll. parabat ejus in Sede Lincolnensi successor Johannes Williams, spes me tenet, praefens quoque Scriptum in eorum numero comparitum fuisse. Sed excerptamus quedam in lectoris gratiam. Incipit: *Postulatis a parvulis vestris scandala, quæ vide- mus in clero et populo et ea sub quibus gemit ecclesia, vobis scribi &c.* Mox de Pontifice: *Romanam (Ecclesiam) attendentes sum- mun pontificem Successorem Pe- tri Christum Domini Summo judi- ci relinquamus.* Quia si montem tetigerit bestia, lapidetur. *Habet ipse suum deuteronomium librum videlicet a Beato Bernardo de con- sideratione scriptum.* De Curiali- bus: *Hi sunt, per quos litigatu- ri ad curiam attrahuntur, attracti propriis exuuntur, exuti penden- tibus et infectis negotiis ad pro- pria sine proprio reuertuntur.* — *Remedium forsan erit, si remit- tantur appellations ad eos, qui certius et brevius possunt expedire*

K k k

nego-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 3955

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

2087

C O D I C E S

2088

negotium, et egregie puniantur, qui appellant incassum. De Legatis: Exeunt et mittuntur de curia legati ad populum corrigendum et dogma fidei seminandum, sed, quia quod gratis acceperunt, gratis non impendunt, parum fructificant, aurum sitientes aurum bibunt, grauant ecclesias &c. Hac occasione multa etiam vera de infelici successu Cruciarum. Prolixe dein de vitiis Praelatorum. Inter alia: Promouentur eorum consanguinei, beneficiis onerati, infames, illiterati, indigni et penuriam sustinent bene meriti literati — et tanta est horum consanguineorum cohærentia et connexio in Capitulis, quod propter eos vix potest bonum aliquod ordinari, et hereditate possident sanctuarium Dei. Ad lamentandum de Sacerdotum Parochialium defectibus Jeremiae ait quadruplici Alphabeto opus fore. Inter cetera eos culpat, quod Praedicatorum etiam ab Ordinariis missorum ora velint obstruere. Itaque non videtur Richardo Armachano, Gulielmo a S. Amore et aliis Mendicantium Ordinum Osoribus praelusisse. De Canonicis non lenius: Ut liberius vacent voluptatibus suis, vanitatibus indulgeant, licentiam obtinent, ut ad scholas vadant, quos si studium frequentare contigerit, audiunt, ut in pluribus, leges ciuiles non theologicas lectiones — et iam coaxantes prodeunt ranæ, que turmatim ingerunt se in pharaonis cubiculum, per quos aguntur et diriguntur consilia p̄rælatorum. — Si vero,

quod absit, vineam domini Sabaoth aper exterminans singularis insurgeret, si vulpes paruulae demolientur vineas, si procederent fabricatores peruersorum dogmatum, veritatis et fidei subuersores, isti quomodo se opponerent, non apparet. Multa quoque de Scholis querela: Lapsa sunt in confusione fere omnia studia litterarum, dum discipuli solis nouitatibus applaudunt, et Magistri potius invigilant gloriae, quam doctrinæ &c. Acre porro lixivium affunditur Coenobiticis institutis, quod a primaeva sua observantia defecerint; carpitur luxus Abbatum, exemptio, rumor in clauistro, lis in capitulo, dissolutio in choro, irreverentia circa altare, prolixitas officii divini dimisso labore manuum a S. Benedicto praescripto. Monalibus plane illud Threnor. C. IV. v. 3. applicatur. De Ordinibus Equestribus: Dicunt se renunciasse in singulari volentes omnia retinere in generali, et cum in singulari sint regulares, in universalis seculares, quomodo in singulari saluari possunt, qui in generali pereunt? Demum hinc ad Principes, Milites, Cives atque Agricolas transit graviter eos officii admonendo, et per omnia fidelem Seculi sui imaginem adumbando, dum in his verbis desinat: In his autem et in alijs, quæ sunt perfunctione et quasi superluminariter taeta non potest sine summi pontificis prouidentia consilium et auxilium efficax adhiberi.

DL.